

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VIII, Nr. 282

Parasjat Wajjikra

3 Nisan 5769
27/28 maart 2009

Overzicht Parasjat Wajjikra (Wajjikra 1:1-5:26)

Het Boek *Wajjikra* (Leviticus) waarmee wij deze weken beginnen, is ook bekend onder de naam *Torat Kohaniem* — de Wetten van de Priesters. Het gaat hoofdzakelijk over de *korbanot* (offers) die gebracht werden in het *Misjkan* (Tent der Samenkomst). De eerste groep offers wordt *korban olá* – brandoffer – genoemd. Het dier wordt naar de ingang van het *Misjkan* gebracht. Bij vee legt degene die het offer brengt, zijn handen op het dier. Daarna wordt het geslacht en de *kohen* sprenkelt het bloed op het altaar. Het dier wordt gestroopt en in stukken gesneden. De stukken worden gesorteerd, gewassen en op het altaar verbrand. Een soortgelijk proces wordt beschreven voor de verbranding van andere dieren en gevogelte. De verschillende meeloffers worden beschreven. Een deel van de meeloffers wordt verbrandt op het altaar, de rest wordt door de *kohaniem* opgegeten. Het is verboden om gist of honing te mengen met de offers. De vredesoffers, die gedeeltelijk op het altaar worden verbrand, en gedeeltelijk worden opgegeten, kunnen zowel rundvee, schapen als geiten zijn. De Tora verbiedt het eten van bloed of *chelev* (bepaalde vetten van de dieren). De offers die verzoenen voor onopzettelijke overtredingen die door de *Kohen Gadol*, door de hele gemeenschap, door de vorst en door een gewone burger gepleegd worden, worden uitgebreid besproken. De voorschriften voor schuldoffers worden opgenoemd. De meeloffers voor diegenen die zich geen normaal schuldoffer kunnen permitteren, de offers die verzoening doen voor misbruik van heiligdommen, de voorschriften voor „twijfelachtige schuld” en offers voor oneerlijkheid worden in detail besproken.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël

©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

De Wekelijkse Haftara

Door Reuben Ebrahimoff

De Haftara voor Sjabbat Parasjat Wajjikra

We lezen de Haftara van Jesjahoe (Jesaja) Hoofdstuk 43:21-44:23

Het verhaal van de Haftara van deze week: 43:21 Het doel van het Joodse volk is om Hasjem te eren. 43:22-25 Hasjem is teleurgesteld, in plaats van Hem te eren, beledigen wij Hem met offers die niet acceptabel zijn. Hasjem belooft de *tesjoewa* [het berouw en de inkeer] van de *Bné Jisraël* te accepteren. 43:26-28 Jesjahoe houdt vol dat Israël straf verdient. 44:1-5 De Haftara verandert van toon: Jesjahoe spreekt in naam van Hasjem en belooft ons zegeningen in de toekomst. 44:6-8 Hasjem verklaart dat Hij „De ene en enige G-d is en dat er geen ander is!” 46:9-16 De Haftara legt uit waarom afgoderij absurd is. 46:17-22 Jesjahoe moedigt de Joden aan *tesjoewa* te doen. 46:23 De Haftara eindigt met de verklaring dat *tesjoewa* de verlossing van het Joodse volk zal brengen.

Het verband tussen de Haftara en de Parasja: De Parasja van *Wajjikra* spreekt over de procedures die gemoeid zijn met het brengen van de *korbanot* (offers). De Haftara heeft het ook over *korbanot*. In de Haftara zegt Jesjahoe dat Hasjem op de hoogte is van het feit dat dezelfde Joden die de offers brengen, ook afgoden dienen. Een dergelijk Jodendom is niet acceptabel voor Hasjem.

Enkele gegevens over Jesjahoe

- De naam Jesjahoe betekent „Redding door G-d”.
- Jesjahoe schreef zijn eigen boek, 66 hoofdstukken lang.
- Zijn vader was de Profeet Amoz.
- Hij werd geboren in het jaar 765 v.G.J.
- Jesjahoe was 25 jaar oud toen hij zijn eerste profetische visioen kreeg.
- Hij wordt beschouwd als de grootste profeet na Mosjé Rabbeinoe.
- In de tijd van Jesjahoe leefden er nog drie andere profeten: Hosea, Amoz en Micha.
- Jesjahoe werd besneden geboren.
- Hij overleefde vier koningen, Oeziah, Jothan, Achaz en Chizkiah.
- Hij werd 120 jaar oud.

Hij werd gedood door zijn schoonvader, Koning Menasje van Jehoeda.

Inzicht in Wajjikra 5769

Door Rabbijn Natan Shermann

Heer der wereld, U heeft ons geboden om het dagelijks offer op zijn vastgestelde tijd te brengen en om het reukwerk-offer op zijn vastgestelde tijd te brengen, terwijl de Kohaniem dienst doen, de Levieten zingen en de Israëlieten de dienst bijwonen. Nu is echter wegens onze zonden het Beet Hamikdasj verwoest en het dagelijks offer en het reukwerk-offer zijn gestopt en we hebben ook geen Kohaniem meer die dienst doen, noch Levieten die zingen, noch Israëlieten die bij de dienst aanwezig kunnen zijn. Moge het daarom Uw wil zijn, Hasjem, onze G-d en G-d van onze voorvaderen, dat het gebed van onze lippen beschouwd mag worden en door U geaccepteerd wordt, alsof wij het dagelijks offer gebracht hebben op zijn vastgestelde tijd, alsof wij bij de dienst aanwezig waren en alsof wij het kruiden-reukwerk-offer op zijn tijd gebracht hebben, zoals er geschreven staat [Hosjea 14:3]: „Wij bieden het gebed van onze lippen aan in plaats van het offer van de stieren.” (*Uit het dagelijks ochtendgebed*)

Koning David zegt [*Tehilliem* 51:19]: „De offers van G-d zijn een gebroken geest.” Dit vers leert ons dat iemand die *tesjoeva* doet [berouw heeft en tot inkeer komt], beschouwd wordt alsof hij naar Jeruzalem is gekomen, de Tempel gebouwd heeft, het altaar heeft opgericht en er al de offers op heeft gebracht (*Wajjikra Rabba* 7:2). Door te zondigen verwoest men zijn eigen, persoonlijke, inwendige tempel, omdat hij zijn band met het Goddelijke, dat al zijn handelingen zou moeten beïnvloeden, verbreekt. Door *tesjoeva* te doen, herstelt men de band en herbouwt men de tempel binnenin.

De Geleerden leren ons dat God aan Wijsheid, Profetie en Tora vroeg hoe zondaars gestraft zouden moeten worden. Wijsheid antwoordde dat zondaars gestraft zouden moeten worden met hun eigen kwaad. Profetie zei dat een zondaar de doodstraf verdient. Tora zei dat iedere zondaar een schuld offer zou moeten brengen. Nadat Hij al deze antwoorden gehoord had, zei Hasjem: „Niet op die manier. Laat hem berouw tonen en tot inkeer komen en daarmee verzoening krijgen” (*Jalkoet Tehilliem* 702, *Jeroesjalmi Makkot* 2:6).

De antwoorden lijken vreemd. Wat is dat voor een soort wijsheid die het grote potentieel van *tesjoeva* [berouw en inkeer] niet kent? De profetieën van de Heilige Schrift staan vol met oproepen voor *tesjoeva* – hoe kon Profetie de mogelijkheid van *tesjoeva* negeren en beweren dat alleen de doodstraf het antwoord is? En kent Tora geen andere oplossing dan een schuld offer?

De commentatoren beschouwen het doel van de offers als een vertegenwoordiging van wat de eigenaar hoort te voelen. Hij hoort zijn eigen schuld te erkennen en zijn persoonlijke verplichting in het lot dat God, in Zijn genade, hem toestaat op het dier af te wentelen. Het is in deze zin dat Wijsheid, Profetie en Tora antwoordden op God's vraag. Te worden achtervolgd door het kwaad, bijvoorbeeld, heeft twee betekenissen. Men kan eindelijk gestraft worden voor wat men gedaan heeft, of iemand kan zulk een pijnlijke spijt voelen, dat hij zich volkomen onderwerpt aan de wil van God. Zo hoeft ook de dood, die Profetie oplegde aan de zondaar, niet letterlijk worden opgevat. Een illustratie daarvan is de zondige stad Ninivee, waar God Jona naar toe gestuurd had met de vreesaanjagende boodschap dat *Ninivee nechpacha* – „Ninivee zou worden ondersteboven gekeerd.” Het resultaat was dat – ogenschijnlijk – de profetie nimmer werd vervuld, omdat het volk van Ninivee *tesjoeva* deed – berouw kreeg van zijn zonden en tot inkeer kwam en zijn leven beterde, waarna God zich liet vermurwen. Maar dat is niet waar. De stad werd omgekeerd! Het leven van de stad veranderde drastisch door de *tesjoeva*; de stad werd ondersteboven gekeerd, alsof hij verwoest was, want het oude Ninivee bestond niet langer meer.

Het is instructief dat het offer, dat Tora eiste, een schuld offer was. *Ramban* (*Wajjikra* 5:15) zegt dat de naam van het schuld offer – *asjam* – is afgeleid van het woord *sjemama* – verwoesting, vernietiging – want de zondaar hoort zich te voelen alsof hij vernietiging verdient. Dus het vonnis van Tora dat de zondaar een schuld offer moet brengen, komt overeen met het vonnis van Wijsheid en Profetie. Tora roept de zondaar op om de enormiteit van zijn daad te erkennen en zich te realiseren dat hij alleen door zijn bereidheid om zichzelf drastisch te veranderen, de tempel van heiligheid, die zich in iedere Jood bevindt, kan herbouwen (uit *Michtav MieEliaho*).

De dialoog tussen God en hen aan wie hij het vroeg, vond plaats voordat er een Tempel was en het geldt ook vandaag, nu wij, helaas, geen Tempel meer hebben. Het idee dat verzoening voor zonde mogelijk is, is niet afhankelijk van offers; er zijn innerlijke gevoelens en die kunnen geïnspireerd worden door gebed. In die zin kunnen gebeden de plaats van de offers innemen, want dat stelt ons in staat de vervoering te ervaren die vroeger alleen in de Tempel bestond.

Volgens Rabbi Jehosjoea ben Levi (in traktaat *Berachot* 28b) corresponderen de *tefillot* – gebeden – met de

dagelijkse offers. Iedere ochtend en iedere avond werd er een schaap als gemeenschaps brandoffer gebracht. Ieder lid van het volk had een deel in dit offer door middel van de jaarlijkse halve sjekel die ieder moest betalen, en waarvan alle gemeenschapsoffers werden bekostigd. Deze dagelijkse offers werden iedere dag gebracht, zelfs op Sjabbat, feestdagen en Jom Kippoer, om te symboliseren dat Israël zich bewust is, dat heel het universum, als het ware, zich op het altaar van God bevindt, en dat zonder God's voortdurende aandacht en genade, er geen universum zou kunnen bestaan. Het is een wederkerig proces: God geeft leven en de mens wijdt zijn leven aan God.

Deze twee offers representeren Israëls overdracht van al zijn productieve activiteiten aan God. Overdag is de periode die Deze Wereld symboliseert, de tijd van de menselijke inspanning en activiteit. De consequentie daarvan is dat hij zijn ware Soeverein erkent, zowel aan het begin als aan het eind van de dag.

De opkomst 's ochtends van de zon is de geboorte van een nieuwe dag, een nieuwe periode, waarin gepresteerd wordt. De productieve uren van de dag eindigen, wanneer de zon onder gaat. Dat is de tijd waarop de mens de inventaris van de dag opmaakt en zich voldaan voelt met datgene wat hij die afgelopen dag bereikt heeft. Dat zijn de tijden waarop een mens zowel zijn potentieel, als datgene wat hij bereikt heeft, aan God hoort toe te schrijven. In de Tempel deed Israël dat door de dagelijkse ochtend- en namiddagdienst; in tijden van ballingschap doen wij dat door middel van onze ochtend- en middagebeden.

's Nachts echter is de mens duidelijk passief en afhankelijk van God, opdat zijn krachten voor de volgende dag weer vernieuwd worden. Slechts één offerdienst blijft er over voor de avond. In het geval dat de ledematen of andere onderdelen van de offers overdag niet volledig verbrand waren, dan konden zij de hele nacht op het altaar verder branden. Dit symboliseert, dat zelfs als het duidelijk buiten twijfel is, dat God Koning is, de mens een extra inspanning moet doen om alles aan Hem te wijden, zelfs de relatief onbelangrijke resten van wat er die dag bereikt werd. Dus *sjacharit* – het ochtendgebed – correspondeert met de offers die bij het begin van de dag aan God opgedragen werden; *mincha* – het middagebed – correspondeert met de offers die Hem als Meester erkennen van alles wat bereikt werd; *maäriv* verkondigt dat zelfs als een mens inactief is, wij Zijn absolute eenheid en onbetwiste soevereiniteit erkennen.

„En God sprak tegen Israël in nachtelijke visioenen” (*Bereisjiet* 46:2).

Israël in ballingschap wordt met Ja'akov vergeleken, die zo'n groot deel van zijn leven rondzwierf en in ballingschap door bracht. Maar Ja'akov is ook de Patriarch van Tora, en getrouwheid aan Tora was en is nog steeds onze garantie tegen de barbaarse aanslagen van de vele eeuwen zonder de Tempel.

We vinden nergens dat God tegen Avraham of Jitschak in een nachtelijk visioen sprak, alleen tegen Ja'akov. Daar (in *Bereisjiet* 46:2) stond Ja'akov op het punt het Beloofde Land te verlaten, om aan een lange, lange Egyptische ballingschap te beginnen. Hij was bang, en terecht, want tegen de tijd dat de ballingschap eindigde, waren zijn kinderen gevallen tot het negenenvoertigste niveau van geestelijke onreinheid, zodat zij nauwelijks te onderscheiden waren van de Egyptenaren.

De nacht, waarin hoop gehuld was in duisternis, stond op het punt te beginnen en dus kwam God naar Ja'akov in een nachtelijk visioen, om hem te tonen dat zelfs als Joden verbannen zijn van hun land, zij nimmer verbannen kunnen zijn van hun God. „Toen zij in Babylon waren, was de Goddelijke aanwezigheid met hen” (*Megilla* 29a). Daarom schiep Ja'akov, de Patriarch van de ballingschap, het avondgebed, om zijn kinderen te tonen dat ballingschap/avond de epiloog kan zijn van één dag, maar dat het de proloog is van een andere dag, die zelfs beter is (*Mesjech Chochma*).

De avonddienst vertegenwoordigt het verbranden van de offers in de Tempel, een dienst die alleen dan 's avonds mocht worden voltooid, wanneer de rest van de dienst de afgelopen dag verricht was. Dit is de eeuwige boodschap, dat wij onze verbondenheid met God, die ooit begon in het gouden daglicht in lang vervlogen dagen van onze geschiedenis, handhaven, ongeacht hoe donker soms de nacht ook is, door trouw te blijven aan Tora, en door onze gebeden blijven wij verbonden met de Tempel en de Eén, Wiens heiligheid daar eens op rustte – en die nog altijd rust op Zijn volk.

Wanhoop niet over de verlossing, want ook de *Sjechina* is in ballingschap.

Dus het is in Gods eigenbelang dat jij ook zal worden verlost.

Rabbi Mosje van Pshervorsk

MISJNA VAN DE WEEK

Pea – Hoofdstuk 3

Misjna 3:1

מְלַבְּנוֹת הַתְּבוּאָה שְׂבִיבֵי הַזֵּיתִים, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים, פְּאָה מְכַל אָתָּד וְאָתָּד. בֵּית הֵלֵל אוֹמְרִים, מְאָתָּד עַל הַכֹּל. וּמוֹדִים, שְׂאָם הָיוּ רְאֵשֵׁי שׁוּרוֹת מְעַרְבֵיבֵי, שֶׁהוּא נוֹתֵן פְּאָה מְאָתָּד עַל הַכֹּל:

De rechthoeken¹ met [landbouw] producten² tussen de olijven² - Beit Sjammai⁴ zegt: een *pea* van elk⁵; Beit Hillel⁶ zegt: van één voor alles⁷. En zij geven toe dat als de toppen van de rijen vermengd zijn⁸, dat hij een *pea* geeft van één voor alles⁹.

Aantekeningen bij Misjna 3:1

1. **Rechthoeken** – Rechthoekige bloembedden, en omdat ze een rechthoekige vorm hebben, noemt men hen rechthoeken. (RAV).
2. Graanbedden [in olijfgaarden].
3. **Tussen de olijven** – En zo is de wet voor alle andere bomen, maar men noemt hier olijfbomen om ons te leren, dat zelfs olijfbomen, die *pea* verplicht zijn, geen afscheiding vormen, dus zeker ook alle overige bomen, die geen *pea* verplicht zijn, daar is het duidelijk dat ze geen afscheiding vormen. (RAV).
4. **Beit Sjammai** – De school van Sjammai.
5. **Beit Sjammai zeggen: een *pea* van elk** – [De eigenaar van het veld is verplicht een *pea* te laten staan] van ieder rechthoekig [graanbed, daar volgens hen de olijfbomen een scheiding vormen] (RAV).
6. **Beit Hillel** – De school van Hillel.
7. Een *pea* van één bed voor alle bedden.
8. Dus de bedden zijn niet rechthoekig maar schuin.
9. Beit Hillel beschouwt het als één veld. In de *Talmoed Jeroesjalmi* staat dat Beit Sjammai en Beit Hillel alleen van mening verschillen wanneer er tien olijfbomen staan op een *Beit se'a*, een gebied van 50 x 50 *amot* [ca. 800 m²]. Maar wanneer daar minder dan tien bomen staan, dan is *Beit Hillel* het er mee eens dat men een *pea* geeft voor ieder rechthoek, want nu de bomen ver uit elkaar staan is het kennelijk zo dat hij [de eigenaar] het niet in bedden gezaaid heeft wegens de bomen [maar omdat hij ze in aparte velden wilde zaaien]. Maar wanneer de bomen dicht opeen staan en er meer dan tien bomen op minder dan een *beit se'a* staan, dan gaf *Beit Sjammai* toe dat men een *pea* geeft voor het hele veld. Zij verschillen alleen van mening wanneer er tien bomen staan op een *beit se'a* (RAV).

UIT DE TALMOED

TRAKTAAT NAZIER

Daf (blad) 43b

Een begrafenis in geval van nood

Hoewel het een *kohen* verboden is om een dode aan te raken, of zelfs maar binnen een afstand van vier *amot* van een dode te komen, of met een dode onder hetzelfde dak te zijn, behalve wanneer de dode een van zijn zes naaste familieleden of zijn echtgenote is, maakt de Tora een uitzondering voor het geval van een *meet mitswa* – een lichaam dat niemand in de omgeving heeft die er voor kan zorgen en het kan begraven, behalve de *kohen*. De waardigheid van een Jood weegt in dat geval op tegen de heiligheid van de *kohen*.

Hoe is de regeling echter, in het geval dat er ook een niet-*kohen* aanwezig is, die de begrafenis kan verzorgen? Tosafot beslist dat in een dergelijk geval het de niet-*kohen* is die voor de begrafenis moet zorgen, zelfs al is hij geen familie van de overledene.

Deze regeling is gebaseerd op een latere Misjna (*Nazier* 47a), waar staat dat als een *Kohen Gadol* en een *nazier* beiden geconfronteerd worden met een *meet mitswa*, het de *nazier* is die voor de begrafenis moet zorgen, omdat zijn heiligheid minder is dan die van de *Kohen Gadol*. Hieruit volgt, dat als het gaat om de keus tussen een gewone *kohen* en een niet-*kohen*, waar het verschil in heiligheid nog groter is, de verantwoordelijkheid voor de begrafenis op de niet-*kohen* valt.